

парламента. Овај референдум може да буде различит, има различите модалитете од којих су најважнији обавезни и необавезни (факултативни референдум). Обавезни референдум је такав да се промена устава не може никако извршити без народног гласања и он може да се примени било за промену свих уставних одредби или само неких, док се остале норме мењају по неком другом ревизионом систему. Овај обавезни референдум за промену устава, како федералног тако и кантоналних, предвиђа Устав Швајцарске конфедерације од 1874. Он дозвољава и потпуну и делимичну промену устава уз учешће народа и његово гласање. Код потпуне ревизије устава је предвиђено да, уколико се делови федералне скупштине не слаже око те ревизије а то затражи 50.000 грађана, о том питању ће се изјаснити грађани на референдуму и та одлука онда обавезује оба дома и Савет држава и Национални савет, да се састану и решавају о ревизији устава. И у погледу делимичне ревизије федералног устава је предвиђено општеномодно гласање и то тако што се захтев за ревизију једног или више чланова који не одобре федерални домови упућује на народно гласање па уколико се већина грађана потврдно изјасни о делимичној ревизији, то обавезује и федералну скупштину да приступи тој ревизији. Обавезан референдум о промени устава предвиђа и Устав Јапана од 1947. и по њему одлука о промени устава која се изгласа у оба дома Парламента са две трећине или више од укупног броја посланика се сматра коначно усвојеном када је изгласа већина грађана на референдуму. Поред Јапана, обавезни референдум за промену устава познају и друге државе, као Уругвај и његов Устав од 1967. (члан 331), Филипини и његов Устав од 1935. (члан XV), Чад и његов Устав од 1959. (члан 56.) али и неки старији устави, ирски-Акт о уставу Ирске слободне државе од 1922. (члан 50.) Устав Краљевине Данске од 1915. (члан 94. ст. 2.) и др. Од наших устава, само је Устав Републике Србије од 1990. предвиђао обавезни референдум као једну од фаза одлучивања о својој промени. Тако је овај устав предвиђао да ће акт о промени устава који усвоји Народна скупштина двотрећинском већином гласова бити коначно усвојен онда када се за њега на републичком референдуму изјасни више од половине укупног броја бирача. Поред овог референдума, који је обавезан код усвајања промене свих уставних норми, неки устави познају и обавезан референдум само за промену појединих уставних одредби. То је случај, рецимо, са Уставом Шпаније од 1978. који предвиђа и такав релативно обавезан референдум и то у случају кад се уставна ревизија односи на уводни део устава, основна права и јавне слободе као и круну, с тим да је референдум обавезан и код доношења потпуно новог устава. Већина устава се више опредељује